

„ANYANYELVÜNK ÉVSZÁZADAI 2.”
HALLGATÓI KONFERENCIA

2015. június 12.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

IV. szekció: A társadalmi nyelvváltozatok és a nyelvi diakrónia

Szekcióvezető: ZELLIGER ERZSÉBET

- 15.40–15.55 KRESZTYANKÓ ANNAMÁRIA: A mai magyar nyelv kérdései: irodalmi nyelv vs. nyelvi sztenderd
- 15.55–16.10 NAGY TAMÁS: Az alvilág nyelve, a nyelv „alvilága” – A magyar tolvajnyelv szemantikája a tolvajnyelv- emlékek tükrében
- 16.10–16.25 TÜCSÖK DOROTTYA: Kábítószeres megnevezései egy szocio-lingvisztikai vizsgálat tükrében
- 16.25–16.35 *Kérdések és válaszok*

Szünet

V. szekció: Nyelvi és társadalmi érintkezések

Szekcióvezető: N. FODOR JÁNOS

- 16.50–17.05 ÁDÁM DÓRA: Az ukrán-magyar kapcsolat hatása a lakodalmi szokásokra
- 17.05–17.20 KRIZSAI FRUzsINA: Közösségi kapcsolatok nyelvi kifejezéseinek területi sajátosságai halotti búcsúztatókban
- 17.20–17.35 BALLAGÓ JÚLIA: „Mert mégis ő a tanár, én meg a diák” – Metapragmatikai tudatosság a tegező és nem tegező formák használatában
- 17.35–17.50 KRESZTYANKÓ ANNAMÁRIA: Cigány jövevényszavak nyelvtanórán
- 17.50–18.00 *Kérdések és válaszok*
- 18.00 *Zárszó*

BAGYINSZKI SZILVIA (OTM)

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Témavezető: Bárh M. János

„Telefonált volt...” – összetett múlt idejű alakok a háromszéki nyelvúj-
rásban

Vizsgálódásom középpontjában az összetett múlt idejű igealakok állnak. A nyelvtörténeti áttekintés után kitérek arra, hogyan szorultak háttérbe, és ho-
gyan váltak bizonyos erdélyi nyelvújítások sajátosságaivá az efféle szerkezetek.
Előadásomban a háromszéki nyelvújításban való megjelenésükre helyezem a
legnagyobb hangsúlyt. Előfordulásuk mennyiségi jellemzőin túl modális funk-
cióikra is igyekszem fényt deríteni. A több száz évet felölelő változásvizsgálat
– nyilvánvalóan a teljesség igénye nélkül, meghatározott „állomásokra” tá-
maszkodva – az ELTE BTK 2015-ös nyelvújításgyűjtő tanulmányútján készült
felvételek felhasználásával egészen napjainkig kívánja a jelenségek történetét
bemutatni. A vizsgálódás két fő dimenziója az idő és a területiség, de igazán
ármányt képet a harmadik, a humán dimenzió bevonásával kaphatunk.

BALLAGÓ JÚLIA (BA)

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Témavezető: Laczkó Krisztina

„Mert mégis ő a tanár, én meg a diák” – Metapragmatikai tudatosság
a tegező és nem tegező formák használatában

Előadásomban az attitűddeixis körébe tartozó tegező és nem tegező for-
mák használatát vizsgálom funkcionális pragmatikai megközelítésben. E sze-
repviszonyok megjelenítésére alkalmas nyelvi elemeket, illetve az ezek kapcsán
létrejövő reflexiókat olyan metanyelvi interjúkban tanulmányozom, melyek az
egyetemi oktató és hallgató közötti kommunikációra referálnak. A kutatás
alapját képező irányított interjúkban ugyanis az adatközlők előre megkonstru-
ált szituációkra reflektálnak, illetve tárják fel a tegező és nem tegező formák
használatához való viszonyulásukat.

Vizsgálódásom tehát elsősorban metapragmatikai jellegű, hiszen a magára
a nyelvi tevékenységre, valamint az azokkal összefüggő társas és társadalmi
jelentésekre irányuló reflexív magatartásban ragadható meg a metapragmatikai
tudatosság.

Eredményeim olyan, a metadiskurzusokban megfogalmazódó oktatói, il-
letve hallgatói attitűdöket tárnak fel, amelyek egyrészt független változók

(nem, életkor) mentén különülnek el, másrészt pedig szélesebb hatókörű tár-
sadalmi és társas konvenciókra is engednek rávilágítani.

BALOGH ERNA (MA)

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Témavezető: Szentgyörgyi Rudolf

Malaszt és kegyelem – jelentésváltozás és szinonimitás

A két kifejezésnek a Halotti beszédben való felbukkanásától kezdve a kü-
lönöző korokon átvélve figyelemmel kísérhető a *malaszt* és a *kegyelem* jelen-
tésváltozása, a fogalmak egymáshoz való közeledése. Előadásomban a Halotti
beszéd szövegének segítségével kifejtem a két kifejezés jelentésének a szöveg-
emlék keletkezésének korában tapasztalható különbségeit. A Halotti beszéd
keletkezésétől a jelen korig eltelt időben a *malaszt* és a *kegyelem* változásai és
alakulásai több forrásban is tetten érhetőek, ezt a folyamatot kívánom szemlél-
tetni.

Az egyházi terminológia változásait követően bemutatom, hogy mit gon-
dol az „utca embere” a kifejezések egymáshoz való viszonyáról. Mintavétel-
szerű kérdőívezés keretein belül feltártam, hogy mi tekinthető a jelentésválto-
zások pillanatnyi végpontjának. Szinonimák-e az „utca embere” szerint a kife-
jezések? Miért vélik szinonimának? Miért nem tartják szinonimának? Felfe-
dezhető-e a mai jelentés mögött a Halotti beszéd állapota?

BÁNFAI ADRIENN (MA)

Nyugat-Magyarországi Egyetem, Szombathely
Témavezető: Tóth Péter, Vörös Ferenc

Élőnyelvi kutatás a délnyugati-dunántúli Borsfa községben

Kutatómunkám során a Zala megyei Borsfa község regionális nyelvhasz-
nálatát vizsgálom, mely által a nyugat-dunántúli nyelvjárásterület egy kisebb
szelvényét nyerhetünk betekintést. Dolgozatomban a szociolingvisztikában
bevett látszólagosidő-vizsgálati módszerének alkalmazásával alapvetően az
idősebb, valamint a fiatalabb nemzedék nyelvhasználatát vetem össze. A fiata-
lok nyelvi kommunikációjában elsősorban a regionális elemeket állítom kö-
zéppontba. Az idősebb generáció nyelvhasználatában egyebeken túl az archai-
kus elemek feltárására irányul figyelmem. Az említetteken túl a tájszavak hasz-
nálatában tapasztalható esetleges nemzedékbeli különbségek feltérképezése,
illetve a jelenkori nyelvhasználatban felbukkanó archaizált elemek bemutatása